

Mir Cəlalin publisistikasının başlıca mövzuları

*Şakir Cəfərov*¹

XÜLASƏ

Əvvəlcə şeir, daha sonralar isə oçerk və hekayələri ilə tanınan Mir Cəlal çox keçmədən istedadlı və orijinal yaradıcılıq üslubuna malik yazıçı kimi şöhrət qazanmışdır. Səməd Vurğun, Süleyman Rəhimov, Süleyman Rüstəm, Mehdi Hüseyn kimi tanınmış söz ustaları ilə eyni dövrdə yaşayan ədib yazı üslubu ilə həmkarlarından fərqlənərək Azərbaycan ədəbiyyatına yeni nəfəs gətirmişdir. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının bir sıra nailiyyətləri Mir Cəlalin adı ilə bağlıdır desək, yanılmırıq. O, yaradıcılıq fəaliyyəti dövründə görkəmli nasir kimi Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində layiqli yer tutmuşdur. “Bir gəncin manifesti” əsəri ilə belə Mir Cəlal klassik sənətkarlar sırasında öz mövqeyini qoruyub saxlamışdır. Onun yaradıcılıq dünyası ilə tanış olarkən bu qənaətə gəlmək olur ki, yazıçının həyatı, milli folklor, xalq təfəkkürü, milli-mənəvi dəyərlərin klassik ənənələrə uyğun inkişafı və bu istiqamətdə yaranan problemlər düşündürmüşdür. Necə ki Sabiri oxuyanda şeirin, Mirzə Cəlili oxuyanda satira və yumorun gücü duyulursa, Mir Cəlalin hekayələrini oxuyanda da oxucu eyni hissləri yaşayır. Hekayələri ilə yanaşı, romanları da yazıçının yaradıcılığında mühüm yer tutur. Onun ilk irihəcmli əsəri olan “Dirilən adam” romanı 1935-ci ildə ayrıca kitab şəklində nəşr edilmişdir. Vaxtilə akademik Məmməd Arif ədib haqqında belə yazmışdır: “Mir Cəlal “Dirilən adam”la diqqətli bir realist yazıçı olduğunu göstərmişdir”.

AÇAR SÖZLƏR

yaradıcılıq üslubu, görkəmli nasir, nəsr dili, realist yazıçı

MƏQALƏ TARİXÇƏSİ

Göndərib: 18.10.2025

Qəbul edilib: 23.01.2026

¹ Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, doktorant, Bakı Dövlət Universiteti. Azərbaycan
<https://orcid.org/0009-0003-2454-9794> | shakird.jafarov50@gmail.com

The Main Themes of Mir Jalal's Journalism

*Shakir Jafarov*¹

ABSTRACT

First known for his poetry, and later for his essays and stories, Mir Jalal soon gained fame as a talented and original writer. Living at the same time as such well-known masters of the word as Samad Vurghun, Suleyman Rahimov, Suleyman Rustam, Mehdi Huseyn, the writer distinguished himself from his colleagues with his writing style and brought a new breath to Azerbaijani literature. We would not be mistaken if we say that a number of achievements of 20th century Azerbaijani literature are associated with the name of Mir Jalal. He took a worthy place in the history of Azerbaijani literature as an outstanding prose writer during his creative activity. Only with the work "Manifesto of a Young Man" did Mir Jalal maintain his position among classical artists. When getting acquainted with his creative world, it can be concluded that the issues that made the writer think were vital, national folklore, folk thinking, the development of national-moral values in accordance with classical traditions, and the problems arising in this direction. Just as one feels the power of poetry when reading Sabir, and the power of satire and humor when reading Mirza Jalil, the reader experiences the same feelings when reading Mir Jalal's stories. Along with his stories, his novels also occupy an important place in the writer's creativity. His first large-scale work, the novel "The Resurrected Man", was published as a separate book in 1935. Academician Mammad Arif once wrote about the writer: "With "The Resurrected Man", Mir Jalal showed himself to be a careful realist writer."

KEYWORDS

creative style, prominent prose writer, prose language, realist writer

ARTICLE HISTORY

Received: 18.10.2025

Accepted: 23.01.2026

¹ Doctor of Philosophy in Philology, PhD student, Baku State University. Azerbaijan
<https://orcid.org/0009-0003-2454-9794> | shakird.jafarov50@gmail.com

Giriş

Məqalədə XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli simalarından biri, yazıçı, ədəbiyyatşünas Mir Cəlalin bədii yaradıcılığı və həyat yolu tədqiqata cəlb olunmuşdur. Onun yetişdirdiyi tələbələrin bir çoxu görkəmli alimlər, tanınmış elm xadimləri, həmçinin müxtəlif sahələrdə fəaliyyət göstərən və cəmiyyətdə nüfuzlu mövqeyə malik şəxslər kimi formalaşmışdır. Xalq şairi Nəriman Həsənzadə, AMEA-nın müxbir üzvü Təhsin Mütəllibov, professorlar Firudin Hüseynov, Xalid Əlimirzəyev və digər elm xadimləri onun yetirmələridir.

Mir Cəlalin ədəbi və pedaqoji fəaliyyəti çoxşaxəli olmuşdur. Onun yaradıcılığında məktəblilərə həsr olunan məqalələr xüsusilə diqqəti cəlb edir. Məsələn, “Məktəb və məktəblilər günü” (1963) adlı məqaləsində müəllif yeni dərslərin başlaması münasibətilə məktəbliləri təbrik etmiş, onlara xoş arzularını və məhəbbətini ifadə etmişdir. Mir Cəlalin publisistikasında gənclər və məktəblilərlə bağlı mövzuların xüsusi yer alması onun müəllimlik fəaliyyətindən irəli gəlir. Əvvəlcə Gədəbəy kənd məktəbində, sonra isə uzun illər Bakı Dövlət Universitetində müəllim işləyən yazıçı yeni dövr ədəbiyyatşünaslarının yetişməsində və gənc kadrların inkişafında mühüm xidmətlər göstərmişdir.

Ədib müəllimlik sənətini həmişə uca tutmuş, bu sənətə olan dərin hörmətini məqalələrində tez-tez ifadə etmişdir: “Cavanlıqda mən kənd müəllimi olmuşam. Düzdür, indi mənim adıma ədib, professor, alim deyirlər, amma mən müəllim adı ilə həmişə fəxr etmişəm və indi də edirəm. Mədəni cəmiyyətin, mədəni ailənin, mədəni vətəndaşın çox minnətdar olduğu zümrə müəllimlərdir” (“Azərbaycan müəllimi”, 1960).

Mir Cəlalin publisistik fəaliyyətinin bütün dövrlərində cəmiyyəti narahat edən təhsil problemləri mövzusunda məqalələr yazmış, keçirilən müəllim qurultaylarında çıxış etmiş və onların sosial şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm addımlar atmışdır. Ədib ona əziz olan Bakı Dövlət Universitetinin 50 illik yubileyi münasibətilə yazdığı məqalədə xalqın tərəqqisini universitetin, yəni təhsilin inkişafı ilə əlaqələndirmişdir.

Mir Cəlalin publisistikası həm mövzu seçimi, həm də bədii üslub baxımından diqqəti cəlb edir. Bəzi məqalələrin quruluşu publisistik yazıdan daha çox kiçik bir hekayəni xatırladır. Hekayələrinə xas olan yumor və novellaçılıq elementləri məqalələrinə də yol tapmışdır (“Publisistika”, 2018).

Metodlar

Tədqiqat işinin aparılması zamanı müqayisəli-tarixi, təhlil, təsviri və ümumiləşdirmə metodlarından istifadə olunmuşdur. Ədibin əsərləri və publisistik yazıları mətn-analitik yanaşma əsasında araşdırılmış, mövzuya dair elmi ədəbiyyat və mənbələrdən istifadə edilmişdir.

Nəticələr

Məqalədə yazıçının hekayə janrında yazdığı əsərləri geniş şəkildə tədqiq edilmişdir. Hekayələrini oxuduqca müəllim peşəsinin ən səciyyəvi xüsusiyyətləri göz önündə canlanır. “Əsl müəllim necə olmalıdır?” – sualına isə yazıçının həyatından və əsərlərindən çıxış edərək cavab tapmaq mümkündür: “Müəllim, şagird həyatının formalaşmasında əsas rol oynayan şəxsdir”. Mir Cəlal müəllim obrazını daha çox hekayə janrında təsvir etmiş, onu xüsusi çəkisi və orijinallığı ilə oxucunun diqqətinə çatdırmışdır.

Mir Cəlalın yaradıcılığında yer tutan hekayələr maraqlı süjet xəttinə malikdir. Müəllif bu əsərlərdə dərin mənalara toxunmuş, dəyərli ideyalarla çıxış etmişdir. “Xoşbəxtlik haqqında”, “Beş almışam”, “Şəfqətdən qalxanlar”, “Uşağın taleyi”, “Mənim utancaq tələbəm”, “Yamanlığa yaxşılıq”, “Biri var idi, ikisi yox”, “Sevinc haqqında”, “Günah kimdədir?” və digər hekayələri bu qəbildəndir. Yazıçının “İnsanlığ fəlsəfəsi” (1961) kitabında toplanmış hekayələri böyük tərbiyəvi əhəmiyyətə malikdir. Xüsusilə “Vidən əzabı” hekayəsində pedaqoji problemlərə toxunmuş, təhsil sistemindəki qüsurların yaratdığı fəsadları göstərmişdir (Mir Cəlal, 2008).

Yazıçının “Yanlış barmaqlar”, “Mirzə”, “Vidən əzabı” hekayələrindən fərqli olaraq, “Kimya tələsir” hekayəsi müsbət qəhrəmanı ilə yadda qalır. O, savadlı, yenilikçi və şagirdlərinin sevgisini qazanan müəllimdir. Bir sözlə, Mir Cəlalın hekayələrinin əksəriyyətində müəllim obrazı özünəməxsusluğu ilə seçilir və hekayələrində toxunduğu məsələlər bu gün də aktuallığını qorumaqdadır.

Mir Cəlalın məqalələrinin dili onun yazıçı peşəkarlığına və güclü təsvir bacarığına əsaslanır. Publisistika bədii ədəbiyyatdan fərqli olaraq oxucuya mətbuat vasitəsilə daha tez gəlib çatır və gündəlik həyatın aktual mövzularını müzakirəyə çıxarır. Mir Cəlalın publisistik məqalələrinin yüksək bədii dil keyfiyyəti oxucuya çatdırılan mövzunu daha əhatəli təsvir edir və oxu prosesinə xüsusi zövq qatır: “Axşam vaxtı göydən təyyarə ilə, dənizdən gəmi ilə Bakıya yaxınlaşanlar yarımadaının sahillərində daş umuzları ilə göylərə yüksələn, qədəmləri ilə suyun dərinliklərində duran ecazkar bir nəhəngin qol-qanad açdığını, onun arxasından isə yamaca minlər, yüz minlərlə ulduz səpildiyini görürlər. Göydən yerə nur ələnmişdir!” (Mir Cəlal, 1960).

Mir Cəlal mədəniyyət xadimlərinin yubileyləri və anım günləri ilə bağlı məqalələr yazmış, onları ithaflarla xatirələrdə əbədiləşdirmişdir. Onun Cəlil Məmmədquluzadə, Mirzə Fətəli Axundov, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev, Maksim Qorki, Cəfər Cabbarlı, Həzi Aslanov, Məmməd Səid Ordubadi, Səməd Vurğun, Mehdi Hüseyn, Süleyman Rüstəm, Lev Tolstoy, Anton Çexov, Bülbül, Adil İsgəndərov və digər görkəmli şəxsiyyətlərə ithaf etdiyi məqalələri ədibin həm ölkənin mədəniyyət həyatındakı fəal iştirakından xəbər verir, həm də XX əsr Azərbaycan mədəniyyət tarixinə işıq salır.

Yazıçı 1948-ci ildə böyük bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin vəfatı ilə əlaqədar “Ürəklər fatehi” adlı məqaləsini çap etdirir. Məqalədə xalqın dahi bəstəkara olan məhəbbəti, Üzeyir Hacıbəyli sənətinin əzəməti, əbədiliyi böyük ustalıqla izhar edilir.

Mir Cəlalin yaradıcılığı bədii əsərlər, elmi əsərlər və mətbuat fəaliyyəti ilə əhatə olunmuşdur. Ədibin roman və hekayələrində Azərbaycan xalqının tarixi, düşüncə tərz, adət-ənənəsi, gündəlik həyatı və məişəti dolğun şəkildə təsvir olunmuşdur. Elmi əsərləri isə ədəbiyyat tarixinin geniş salnaməsi hesab oluna bilər; burada Füzulidən Səməd Vurğuna qədər ədəbiyyat tarixinin müfəssəl təsvirini görmək mümkündür.

Belə çoxcəhətlik Mir Cəlalin mətbuat fəaliyyətinə də aid edilir. Ədibin məqalələri yalnız həyat və yaradıcılığı haqqında deyil, eyni zamanda XX əsr tariximizin 50 ildən artıq bir dövrünü – ədəbi prosesləri, ictimai-siyasi mühiti, tarixi hadisələri və cəmiyyətin inkişaf yolunu geniş şəkildə əks etdirir.

Müzakirə

Mir Cəlalin bədii və elmi əsərlərində, eləcə də publisistik və ədəbi-tənqidi məqalələrində sadəlik, xəlqilik, səmimiyyət, həqiqət, dürüstlük və əməksevərlik təbliğ olunur. Ailə, təhsil və humanizm onun üçün ən ali dəyərlər hesab edilir. Yazıçı yaradıcılığının bütün istiqamətlərində, o cümlədən məqalələrində Mirzə Fətəli Axundovu, Cəlil Məmmədquluzadəni, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevi, Mirzə Ələkbər Sabiri, Səməd Vurğunu oxuculara nümunəvi şəxsiyyətlər kimi təqdim etmişdir.

Tədqiqat işindən məlum olur ki, Mir Cəlal həm də Nizami Gəncəvi və Məhəmməd Füzuli haqqında ən qiymətli məqalələrin müəllifidir. Onun “Nizaminin müsbət obrazları”, “Əsrlərdən gələn dostluq səsi”, “Məhəbbət və sənət”, “İnsanlığ fəlsəfəsi”, “Füzulinin bir alleqoriyası” məqalələri və fundamental “Füzuli sənətkarlığı” monoqrafiyası bu mövzuda yazılan dəyərli əsərlərdəndir.

Mir Cəlal XIX-XX əsrin əvvəlləri ədəbiyyatını böyük səbr və təmkinlə tədqiq edərək mühüm nəticələrə gəlmiş tədqiqatçıdır. Onun digər tənqidi və publisistik yazıları arasında “Nəriman Nərimanovun yaradıcılığı haqqında”, “Anamın kitabı”nda vətənpərvərlik”, “Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin yaradıcılığı”, “Cəlil Məmmədquluzadənin sənətkarlıq xüsusiyyətləri”, “M. Ə. Sabirin yaradıcılığında bədii sənətkarlıq”, “Kiçik hekayənin böyük ustası”, “Cəlil Məmmədquluzadə yaradıcılığında xəlqilik” və digər bu kimi məqalələri diqqət çəkir. Həmçinin “Cəlil Məmmədquluzadə realizmi haqqında” kitabı, 1946-cı ildə yazdığı “Azərbaycanda ədəbi məktəblər (1905–1917)” doktorluq dissertasiyası və Firudin Hüseynovla birlikdə yazdığı “XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı” dərsliyi onun bu sahədəki fəaliyyətini tam aydınlığı ilə işıqlandırır (“XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı”, 2018).

Mir Cəlalin müasir ədəbiyyat nümunələri barədə yazdığı çoxsaylı məqalələri onun cari ədəbi proseslə yaxından məşğul olduğunu aydın göstərir. Şübhəsiz, yazıçı həm Azərbaycan

ədəbi tənqidi və ədəbiyyatşünaslığının görkəmli simalarından, həm də milli bədii fikrin aparıcı nümayəndələrindən biridir. Bunu ona görə xatırladıyıq ki, o, digər yazıçıların yaradıcılığından bəhs edərkən müəyyən qədər öz yaradıcılıq təcrübəsindən çıxış edir, bu yaradıcılığa müsbət təsir göstərən amilləri müəyyənləşdirir və onları bədii sənətkarlığın əsas cəhəti kimi dəyərləndirirdi. Beləliklə, Mir Cəlal bədii yaradıcılıqla elmi yaradıcılığı ustalılıqla əlaqələndirən tədqiqatçı idi.

Ədəbiyyatşünas alim kimi həyat həqiqətlərinə xüsusi önəm verməsi əsərlərində tez-tez nəzərə çarpır. O, böyük rus yazıçısı Qoqolun yaradıcılığına həsr etdiyi “Böyük realist” məqaləsində yazırdı: “Qoqolun dərin məzmunlu əsəri humanizm və patriotizm pafosu ilə doludur. Qoqolda sənət üçün ən zəruri olan fərdiləşdirmə və ümumiləşdirmə qüdrəti çox böyükdür. Onun həm əsas, həm epizodik tiplərindən hər birinin xüsusi bioqrafiyası, siması və taleyi vardır. Böyük ədib tiplərin həm daxili – mənəvi aləmini, həm də zahiri əlamətlərini elə diqqət və dürüstlüklə əks etdirir, həyat və münasibətlərin məhz xarakter cəhətlərini elə ayıq gözlə seçir, adi baxışda seçilə bilməyən, gözdən qaçan təfəssilatı elə məharətlə tutur, elə qabarıq, əyani bir şəkildə göstərir ki, oxucu bu tipləri şəxsən gördüyünə inanır”. Bu nümunələr göstərir ki, tənqidçi kimi bədii yaradıcılığın daxili məzmununu, həyat həqiqəti ilə bədii həqiqət arasındakı əlaqəni yüksək professionallıqla ortaya qoyurdu. Eyni yanaşmanı M.F.Axundova həsr etdiyi “Yeni realist ədəbiyyatımızın banisi” məqaləsində də göstərmişdir. “M. F. Axundov ümumən ədəbiyyatda olduğu kimi, bədii nəsrdə də həyat həqiqətlərinin qızğın tərəfdarı idi. Onun hekayəsində uydurma, süni bir səhnəyə rast gəlmək olmaz. Əsrin əsasına qoyulan məfkurə xəlqidir, mütərəqqidir. Hadisənin cərəyanı təbii, surətlər canlı, təsvir real və tipikdir” (Mir Cəlal, 2013).

Mir Cəlalin Ə. Haqverdiyevə həsr olunmuş “Böyük ədib” məqaləsində oxuyuruq: “Haqverdiyevin hekayəyə gətirdiyi ən mühüm şey həyat həqiqətidir. Haqverdiyev həqiqətin gözüne dik baxan, həyatı hadisələri cəsarətlə qələmə alan, özünün və xalqının nöqsanlarına ayıq baxan, tənqiddən qorxmayan yazıçılardandır” (Mir Cəlal, 2013).

Bu nümunələr sübut edir ki, Mir Cəlal ədəbi tənqiddə və ədəbiyyatşünaslıqda realizmin tərəfdarı və geniş erudisiyaya malik tədqiqatçı idi. Onun klassik irsə münasibəti obyektiv və prinsiplial xarakter daşıyırdı.

Məlumdur ki, Azərbaycan ədəbiyyatşünasları bütün dövrlərdə Nizami Gəncəvi yaradıcılığına müraciət etmiş, bu böyük və klassik irsin bir çox xüsusiyyətlərini araşdırmışlar. Yazıçının Nizamiyə həsr etdiyi məqalələri bu gün də öz elmi əhəmiyyətini qorumaqdadır. Onun 1939-cu ildə qələmə aldığı “Nizaminin müsbət surətləri haqqında” və 1947-ci ildə yazdığı “Əsrlərdən gələn dostluq səsi” məqalələri ədibin bir ədəbiyyatşünas kimi yaradıcılığının mühüm cəhətlərini öyrənməyə imkan verir. Bu məqalələr onun Şərq ədəbiyyatı və poetikasına dərinləndirən bələd olduğunu nümayiş etdirir. Bunun təsdiqi üçün ədibin Nizamini Firdovsi ilə müqayisə etməsinə diqqət yetirmək kifayətdir. O yazırdı: “Şahnamə”də Bəhram dörd böyük şah nəslindən olan əlliyə qədər adamın sərgüzeşti

əsasında yazılmışdır. Nizami isə “Yeddi gözəl” əsərini ancaq Bəhrama həsr etmişdir”. Yaxud: “Əgər Firdovsidə Bəhram İran tarixi, milli xüsusiyyət çərçivəsində verilmişdirsə, Nizamidə bu obraz ən çox ümumi, bəşəri bir sima olmuşdur”.

Nümunələr əsasında belə nəticəyə gələ bilərəm ki, Mir Cəlal bir tənqidçi və ədəbiyyatşünas kimi ədəbi faktlara daha çox üstünlük verirdi. O, məsələləri təhlil edərkən bədii əsərlərdəki faktlara, konkret nümunələrə əsaslanır və bədii yaradıcılıqda olduğu kimi, ədəbiyyatşünaslıq fəaliyyətində də realist mövqeyini qoruyurdu. Digər tərəfdən, yuxarıda verilən müqayisələr də Mir Cəlalın ümumiləşməyə doğru gedən və ümumiləşən obrazları yaratmaq istəyən yazıçılara daha çox üstünlük verdiyindən xəbər verir. Bu mənada Nizaminin Bəhram obrazındaki bəşəriyyətin daha qabarıq formada təqdim edilməsi heç də təsadüfi deyildir. Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, Mir Cəlal müasir yazıçılara da bu meyarla yanaşır, sənətin əsas prinsiplərindən biri kimi ona üstünlük verirdi. Məsələn, o, Xalq şairi S.Vurğun haqqında yazmışdır: “Vurğun şeirində xarakter xüsusiyyətlərdən biri də, yeri gələndə, qüvvətli, ümumiləşdirici fikirlər, mülahizələr yeritməkdir”.

Mir Cəlal “Klassik nəsrimiz haqqında” məqaləsində də bu nəsrin bir çox nümayəndələri və nümunələrinə toxunmuşdur ki, təhlil zamanı çıxarılan nəticələr müasir ədəbiyyatşünaslıq üçün də aktuallıq kəsb edir. Məqalədə İ. Qutqaşınlı, A. Bakıxanov, M. F. Axundov kimi yazıçıların əsərlərindən bəhs olunur, onların ədəbi əhəmiyyəti vurğulanır. “Rəşid bəy və Səadət xanım” hekayəsi barədə deyilən aşağıdakı mülahizə yalnız bu əsərin və Qutqaşınlı yaradıcılığının xarakterini deyil, bütövlükdə dövrün ədəbi mühitini xarakterizə edir: “Bu hekayədə diqqəti cəlb edən cəhət Avropa romantik stili ilə Şərqi nağıl və əfsanələrinə məxsus olan bakirliyin, spesifikanın, nəzarət qaydaları təsvirinin qəribə birliyi”. Məqalədə eyni zamanda klassik nəsrimizin sənətkarlıq məziyyətləri də müəyyən qədər təhlil edilmişdir.

Nəticə

Mir Cəlal zəngin yaradıcılıq təcrübəsi və möhkəm ədəbi ənənəsi ilə Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində layiqli mövqə qazanmış sənətkarlardandır. Ədib yeni tarixi şəraitdə də bu ənənəni davam etdirərək milli koloritə, milli-ictimai keyfiyyətlərə, saf mənəvi-əxlaqi dəyərlərə malik xarakterlər yaratmağa nail olmuşdur. Bunun da əsas səbəbi müəllifin həmin şəxslərin həyatına, psixologiyasına, ruhuna dərinləndirən bələd olması, məsələyə həssaslıqla yanaşmasından irəli gəlmişdir.

Mir Cəlal aktual mövzular seçərək həyatın müxtəlif sahələrinə müraciət etmiş, fərqli yaş, peşə və ictimai mövqedə olan insanların obrazlarını yaratmış, onların nəcib məqsədlərini, təşəbbüslərini, arzu və əməllərini təsvir etməyə çalışmışdır. O, insanların sevinci ilə yanaşı, onların kədərini də səmimiyyətlə qələmə almış, əsərlərində bu kədərin səciyyəsi və yaranma səbəblərini araşdırmağa çalışmışdır.

Beləliklə, Mir Cəlalın bədii yaradıcılığı qüvvətli ifadəsi və hadisələrin zəngin təsviri ilə fərqlənir. Onun bir çox əsərləri hərarətli və mənalı təsvir dili, ideya-bədii məziyyətləri ilə

seçildiyindən, bu əsərləri həyəcansız oxumaq, orada təsvir olunan hadisə və insanlara laqeyd qalmaq mümkün deyil.

Ədəbiyyat

1. *XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı* (dərslük). (2018). IV nəşr. “Elm və təhsil”.
2. Mir Cəlal, Hüseynov, F. (2018). *XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı*. “Elm və təhsil”.
3. Mir Cəlal. (2013). *Seçilmiş əsərləri. Hekayələr*. I cild. “Adiloğlu”.
4. Mir Cəlal. (2013). *Seçilmiş əsərləri. Hekayələr*. II cild. “Adiloğlu”.
5. Mir Cəlal. (2013). *Seçilmiş əsərləri. Hekayələr*. III cild. “Adiloğlu”.
6. Mir Cəlal. (2013). *Seçilmiş əsərləri. Hekayələr*. IV cild. “Adiloğlu”.
7. Mir Cəlal. (2013). *Seçilmiş əsərləri. Felyetonlar, şeirlər, oçerklər, tərcümələr, xatirələr*. V cild. “Adiloğlu”.
8. Mir Cəlal. (2018). *Ədəbi tənqid* (1931–1974).
9. Mir Cəlal. (2018). *Füzuli sənətkarlığı: monoqrafiya*. “Çaşıoğlu”.
10. Mir Cəlal. (2017). *M. Ə. Sabirin sənət dünyası*. “Elm və təhsil”.
11. *Publisistika* (1926–1977). (2018).